

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

ЧНУ ім. П. Могили

Котляр Ю. В.

« 31 » 08 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Розробник

Міронова І.С.

Завідувач кафедри історії

Міронова І.С.

Гарант освітньої програми

Підберезних І.Є.

/ Т.в.о. директора НН ІПО

Зуб К. М.

Декан факультету політичних наук

Хмель А.О.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2023 рік

ВСТУП

Асистентська практика проводиться на VI курсі, спеціальність 032 «Історія та археологія» на базі Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Юридична адреса: 54003 м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Обов'язки керівника практики:

- перед початком практики проконтролювати підготовленість бази практики;
- забезпечити проведення всіх організаційних заходів: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, робочу програму асистентської практики, індивідуальне завдання на практику, методичні рекомендації та ін.), перелік яких встановлює навчальний заклад;
- повідомляти студентам про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі, а саме: подання письмового звіту та матеріалів виконаного індивідуального завдання;
- забезпечити високу якість проходження практики згідно з програмою;
- контролювати забезпечення нормальних умов праці студентів-практикантів;
- контролювати виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- ознайомити студентів з графіком і режимом роботи викладачів кафедри історії;
- забезпечити студентів необхідними документами для виконання програми і завдань практики;
- сприяти організації доступу до інформації, яку необхідно опрацювати за програмою практики;
- здійснювати методичне керування виконанням студентами програми практики та індивідуального завдання, подавати їм всебічну практичну допомогу;
- контролювати підготовку практикантами звітів, підготувати характеристику, відгук з оцінкою про виконану студентами роботу;
- у складі комісії прийняти звіт і залік з практики;
- подати завідуючому кафедрою і в навчально-методичний відділ університету письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

Консультації практикантів проводять викладачі кафедри історії.

Базою асистентської практики є кафедра історії факультету політичних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Цей вид практики проходять магістри спеціальності 032 «Історія та археологія» терміном три тижні в одинадцятому семестрі (шістнадцятому триместрі).

Обов'язки студента-практиканта:

- ознайомитись і дотримуватись режиму роботи кафедри історії;
- виявляти вихованість, етичну поведінку, ввічливість, професіоналізм;
- сумлінно виконувати програму практики та індивідуальні завдання;
- у визначений термін подати керівнику практики звітну документацію про проходження практики.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Основна мета асистентської практики – підготовка до цілісного виконання функцій викладача історії України, всесвітньої історії, археології, спеціальних історичних дисциплін, а також дорадника студентської групи, до проведення системи навчально-виховної роботи зі студентами університету. Зміст діяльності студентів-практикантів у ході асистентської практики повинен бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності викладача.

Виконання студентом-практикантом функцій викладача потребує від нього глибокого і всебічного знання сучасного стану науки, які лежать в основі предметів, що викладаються, а також теорії і методики навчання. Проводячи навчально-виховну роботу з предмета своєї спеціальності, практикант реалізує освітню, розвиваючу, виховну та методичну функції навчання, озброюючи студентів системою знань, вмінь та навичок.

Виконання функцій дорадника групи вимагає глибокого знання теорії та методики виховного процесу, національної системи виховання. В якості дорадників груп практиканти планують і організують виховну роботу зі студентами з розумового, морального, групового, естетичного, фізичного виховання, застосовуючи різноманітні форми та методи роботи в залежності від рівня розвитку студентської групи та індивідуальних особливостей студентів.

Таким чином, **найважливіше завдання практикантів** у період асистентської практики – навчитися виконувати функції викладача-предметника і дорадника групи в органічній єдності, здійснювати єдність навчального і виховного процесів для реалізації задач навчання і виховання студентів.

Практикант проводить, по-перше, навчально-виховну роботу зі студентами в усіх напрямках (психолого-педагогічне вивчення студентів і колективу, планування занять, проведення роботи, робота дорадника групи); по-друге, роботу з викладачами; по-третє, методичну і пошукову роботу.

Асистентська практика створює більш сприятливі умови для подальшого розвитку й удосконалення педагогічних умінь, надбаних раніше на заняттях і педагогічній практиці. Вона допомагає глибоко оволодіти методикою вивчення навчально-виховної роботи зі студентами.

У процесі практики створюються умови для оволодіння специфічними професійно-педагогічними вміннями викладача-предметника (визначати і вирішувати навчальну, розвиваючу, виховну і методичну мету заняття, відбирати навчальний матеріал; обґрунтовано підбирати методи навчання).

Асистентська практика охоплює довготривалий тритижневий період щоденної систематичної роботи зі студентами університету, тому створюються сприятливі умови для глибокого цілісного і систематичного вивчення студентів, постійного спілкування з ними. Безпосереднє щоденне спілкування зі студентами, поступове «пізнання» зміцнює і розвиває інтерес, породжує захопленість до педагогічної діяльності. Практиканти в повній мірі відчують себе викладачами і дорадниками, відповідальними за якість навчання і виховання студентів, набувають досвіду самостійних вирішень педагогічних задач у конкретних ситуаціях. Ця практика в найбільшій мірі сприяє розвитку громадської самосвідомості викладача, професійної позиції.

Специфікою асистентської практики є також те, що практиканти на певний період стають членами кафедри історії і, таким чином, дотримуються розпорядку університету, керуються єдиними вимогами до студентів, дотримуються єдиного плану роботи та трудової дисципліни. Як члени колективу вони беруть активну участь в організації колективної педагогічної думки – на засіданнях кафедри історії, методичних семінарах, вивчають і узагальнюють досвід кращих викладачів.

Відносини студентів-практикантів з викладачами повинні будуватися на основі поваги, взаєморозуміння, творчого обговорення педагогічних проблем.

ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

1. Розвиток та удосконалення загально-педагогічних умінь, надбаних за період навчання на I–V курсах:

- здійснювати комплексне вивчення системи навчально-виховної роботи університету, особистості студента і студентського колективу;
- визначати і вирішувати конкретні виховні завдання, які стоять перед групою студентів;
- здійснювати поточне і перспективне планування всіх видів навчально-виховної роботи;
- обґрунтовано відбирати і використовувати різноманітні методи виховання студентів,

прийоми педагогічного впливу на них, виходячи з загальної мети виховання, з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і колективу студентів університету;

- використовувати різні форми роботи зі студентською організацією групи;
- аналізувати процес і результати навчально-виховної роботи як викладачів, товаришів, так і своєї власної роботи.

2. Формування специфічних професійно-педагогічних умінь викладача-предметника (визначати і вирішувати навчальну, розвиваючу, методичну і виховну мету заняття; відбирати навчальний матеріал; обґрунтовано обирати і використовувати різноманітні форми, методи і прийоми навчання).

3. Застосування і поглиблення знань, надбаних у процесі теоретичного навчання в університеті, інтеграція знань з гуманітарних, суспільних, психолого-педагогічних і соціальних дисциплін.

4. Формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність працювати автономно.
- ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК09. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК11. Здатність проявляти творчий підхід в розробці ідей і досягнення цілей.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
- СК06. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.
- СК07. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.
- СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.
- СК11. Вміння використовувати нормативні документи в галузі освіти та діяльності вищої школи в адміністративно-управлінській, навчально-педагогічній та науково-дослідницькій роботі.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають:

ПР04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.

ПР07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР09. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.

ПР11. Вміти презентувати написані тексти та робити презентації усно різної довжини та складності українською або іноземною мовами.

ПР12. Розширювати базові знання принципів проєктування і застосування сучасних комп'ютерних систем та мереж в наукових дослідженнях.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

На початку практики студенти отримують інструктаж з охорони праці, наказ керівника вищого навчального закладу про проведення практики, тривалість робочого часу студентів на практиці, обов'язки студентів, викладачів та керівника практики під час її проходження.

Основні обов'язки студентів при проходженні практики:

- одержати від керівника практики консультацію з проходження практики і оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути до місця проходження практики;
- суворо дотримуватись вимог правил охорони праці та техніки безпеки.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

1. Ознайомлення з системою навчально-виховної роботи університету та кафедри історії (навчально-методична база, діяльність педагогічного колективу, дорадників, розклад навчальних занять тощо).

2. Вивчення:

- робочих програм;
- психологічних аспектів навчально-виховної діяльності (врахування індивідуальних особливостей студентів, їхньої пізнавальної діяльності, врахування мотивацій, особливостей педагогічного спілкування і мікроклімату на занятті тощо);
- окремих студентів і колективу групи;
- плану роботи дорадника, студентської організації групи; особистих справ студентів, групових журналів, методики їх ведення.

3. Проведення навчальної роботи зі спеціальності:

- вивчення рівня знань, умінь та навичок студентів з предмета (аналіз групового журналу, конспектів студентів, їх контрольних робіт тощо);
- розробка плану-графіку проведення занять під час практики;
- розробка розгорнутих конспектів занять: лекцій, семінарських занять, занять гуртка тощо;
- підготовка дидактичних матеріалів, наочних посібників, технічних засобів навчання до заняття;
- проведення занять зі спеціальності;
- відвідування занять викладачів і практикантів, участь в їх аналізі.

4. Проведення виховної роботи в групі:

- вивчення рівня вихованості студентів (стан дисципліни, рівень громадської активності та ін.);
- розробка плану-графіку проведення позанавчальних виховних занять під час практики;
- складання психолого-педагогічної характеристики на окремого студента, а також студентської групи.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

- ознайомитися з організацією, порядком і змістом функціональних обов'язків працівників кафедри історії факультету політичних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили;
- виконувати всі вимоги керівника відносно виконання завдань практики;
- дотримуватися індивідуального плану практики;
- підготувати розгорнуті конспекти проведених занять зі спеціальності;
- скласти аналіз двох відвіданих занять в інших студентів-практикантів;

- написати психолого-педагогічну характеристику на одного студента з призначеної групи;
- скласти психолого-педагогічну характеристику студентської групи;
- провести виховний захід на запропоновану керівником практики або, за узгодженням з ним, власну тему;
- підготувати звіт проходження асистентської практики.

5. НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

Джерела:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556–VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=3442>
2. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Концептуальні засади сучасної системи історичної освіти в Україні. URL: <https://infopedia.su/8x212d.html>
4. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/>
5. Про Національну доктрину розвитку освіти. Указ Президента України № 347/2020 від 17.04.2020. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/2827/>
6. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Постанова Кабінету міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-%D0%BF#Text>

Література:

7. *Бондар В.* Дидактика: Підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ : Либідь, 2003. 264 с.
8. *Горохівський П. І.* Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі: Курс лекцій. Умань: ПП Жовтий О., 2012. 256 с.
9. *Дичківська І. М.* Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. 218 с.
10. *Жорнова О. І., Жорнова О. І.* Організаційно-методичні засади викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Київ, 2011. https://drive.google.com/file/d/1_OB9-8CivMF6aGsaw9CiGUDvnO2x-64H/view
11. *Жорнова О. І., Жорнова О. І.* Практичні засади методичної компетентності викладача ВНЗ : робочий зошит. Київ, 2013. 96 с. URL: <https://infopedia.su/7xde10.html>
12. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: Навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005. 238 с.
13. *Ковальчук Л.* Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2007. 608 с.
14. *Курилів В.* Методика викладання історії: Навч. посіб. Харків; Торонто : Ранок, 2008. 256 с.
15. *Малихін О. В.* Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2014. 262 с.
16. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.
17. *П'ятакова Г. П., Заячківська Н. М.* Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі. URL: http://tourlib.net/books_others/pedtechnoH.htm
18. *Старева А. М.* Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід: навчально-методичний посібник. Ч. І. Миколаїв : «Іліон», 2007. 152 с.; Ч. II. Миколаїв : «Іліон», 2007. 200 с.

19. *Степанков В. С.* Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ (методичні поради для підготовки до семінарських занять та завдання самостійної роботи для студентів магістратури спеціальності 8.02030201 «Історія»). Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка, 2014. 28 с.

20. *Терно С. О.* Теорія та методика навчання історії: Практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Історія та археологія». Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 36 с.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Перший тиждень практики

1. Ознайомлення з навчально-виховною роботою університету, кафедри історії, педагогічним колективом і колективом студентської групи. Бесіди із завідувачем кафедри, деканом, його заступником (навчально-матеріальна база, традиції закладу, педагогічні кадри, стан навчально-виховної роботи, робота студентської організації, постановка суспільно корисної та виробничої праці).

Закріплення практикантів за групами. Бесіда з дорадником групи. Ознайомлення із закріпленою групою, вивчення її складу, успішності та дисципліни.

Вивчення документації і планів роботи кафедри історії, студентської організації, викладача спеціальності, дорадника групи, гуртків, вивчення групового журналу.

Ознайомлення зі змістом, обладнанням кабінетів, вивчення санітарно-гігієнічного стану навчального закладу.

2. Вивчення студентів закріпленої групи, методики роботи викладачів, дорадника групи шляхом відвідування занять, вибір студента для спостереження і складання розгорнутої психолого-педагогічної характеристики особистості. Вивчення на заняттях вимог викладачів до студентів, критерії оцінки знань, виконання домашніх завдань, використання викладачами на заняттях проблемних питань і ситуацій, ТЗН.

3. Складання з викладачем зі спеціальності графіка проведення лекційних та семінарських занять, з дорадником групи – проведення бесід, зборів та інших виховних заходів, включаючи залікові.

Складання, подання для затвердження індивідуального плану навчально-виховної роботи студента-практиканта на весь період проходження практики.

Другий тиждень практики:

1. Відвідання двох занять, які проводяться викладачами кафедри історії з метою вивчення методів та прийомів використання різних типів і структури навчальних занять, вирішення навчально-виховних задач заняття.

2. Підготовка та проведення лекційних та семінарських занять.

3. Вивчення навчальної, наукової та методичної літератури з кожного заняття, зібрання дидактичного матеріалу, підготовка конспектів занять.

4. Відвідування та аналіз двох занять інших практикантів, ведення записів занять, участь у подальшому обговоренні.

5. Проведення окремих видів і форм виховної роботи зі студентами закріпленої групи:

- проведення упродовж практики морально-етичних бесід та годин дорадника;
- спільно з дорадником групи підготувати і провести студентські збори групи;
- проведення індивідуальної виховної роботи зі студентами;
- проведення роботи з профорієнтації студентів, у тому числі з поглиблення вивчення особистості студента з наступним складанням його психолого-педагогічної характеристики.

6. Участь у методичній роботі кафедри історії:

- підготовка доповіді по одному з актуальних питань теорії і практики навчально-

виховного процесу у вищій школі;

– вивчення, узагальнення та аналіз передового педагогічного досвіду.

Третій тиждень практики

1. Підготовка звіту з практики, звітної документації студента-практиканта.
2. Звіт практиканта на засіданні кафедри історії про виконання програми асистентської практики, отримання персонального відгуку про свою діяльність і характеристики.
3. Подання звітної документації керівнику практики, захист практики перед призначеною комісією кафедри історії.

Матеріал асистентської практики узагальнюється та викладається у звітній документації, що складається та завантажується на платформу Moodle:

1. Індивідуальний план роботи практиканта.
2. Розгорнуті конспекти проведених занять зі спеціальності.
3. Аналіз двох відвіданих занять в інших студентів-практикантів.
4. Психолого-педагогічна характеристика на одного студента з призначеної групи.
5. Психолого-педагогічна характеристика студентської групи.
6. Презентація проведення виховного заходу.
7. Звіт практиканта про проходження асистентської практики.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- Метою контролю за проведенням практики є виявлення й усунення порушень, недоліків і надання допомоги студентам з виконання програми практики;
- контроль зі сторони університету здійснюється завідувачим кафедрою історії та безпосередньо керівником практики;
- поточний контроль здійснюється керівником практики. При цьому контролюються: відвідування практики студентами Чорноморського національного університету ім. Петра Могили, виконання завдань індивідуального плану, складання звіту, своєчасність початку і закінчення практики.

8. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосередньо керівником практики. Письмовий звіт разом з іншими документами й матеріалами практики подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції.

Звіт оформлюється згідно з єдиним стандартом щодо оформлення документації, повинен бути надрукований (без помилок та виправлень) з одного боку білого паперу формату А4 (210x297 мм). Аркуш звіту повинен мати поля: ліворуч – 25 мм, верхнє – 20 мм, праворуч – 15 мм, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг звіту повинен складати близько 3-5 сторінок друкованого тексту. Титульна сторінка звіту видається кафедрою.

Звіт повинен включати наступні матеріали:

- титульна сторінка;
- індивідуальне завдання на практику;
- основна частина (звіт про конкретну виконану роботу згідно з програмою практики);
- висновки і пропозиції;
- додатки (у разі необхідності).

Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) в комісії,

призначеній завідуючим кафедрою. Залік приймається протягом тижня після закінчення практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і залікову книжку студента.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених керівником практики. Студент, який у підсумку отримає негативну оцінку з практики в комісії, відраховується з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедри історії, а загальні підсумки – на нарадах факультету.

9. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Послідовність звітування студентом така.

Наступного дня після завершення асистентської практики студенти-практиканти здають керівнику практики всі звітні документи для їх попередньої оцінки. Упродовж тижня після завершення практики на кафедрі відбувається підсумковий залік, на якому студенти перед комісією захищають матеріали практики. Комісія призначається рішенням кафедри і складається з завідуючого кафедрою, провідного спеціаліста даного напрямку та керівника практики від кафедри історії. На заліку присутні всі студенти-практиканти.

Для підведення підсумків практики та кінцевої оцінки роботи студентів-практикантів керівник практики інформує комісію про фактичні терміни початку та завершення роботи, склад групи студентів, які пройшли практику, їх дисципліну, а також з інших питань організації та проведення практики. До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

При кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівника практики від кафедри та результати захисту підсумкової роботи практики.

Загальна оцінка за практику – 100 балів, із них 30 балів студент безпосередньо може набрати на заліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати проходження практики студентом оцінюються за наступними критеріями:

- наявність всіх необхідних документів, що супроводжують процес проходження практики;
- наявність обов'язкових формальних елементів звіту;
- самостійність виконання звіту;
- глибина виконання завдання практики;
- обґрунтованість ідей і висновків, висунутих студентом;
- успішність захисту звіту з практики студентом.

Підсумкова оцінка практики може бути визначена за допомогою наступної шкали:

«Відмінно» (90–100 балів): наявні всі необхідні документи з практики з усіма реквізитами; звіт написано самостійно з дотриманням формальних вимог; завдання практики виконані і висвітлені повністю; студентом продемонстрований високий рівень обґрунтування власних ідей, висновків, творчий підхід; звіт захищено успішно та отримано відповіді на запитання зі звіту.

«Добре» (82–89, 75–81 балів): наявні всі необхідні документи з практики, проте деякі реквізити відсутні; звіт написано самостійно, але деякі формальні вимоги порушені; завдання практики виконані і висвітлені не всебічно; студентом продемонстрований високий рівень обґрунтування власних ідей, висновків, проте вони суперечливі чи взаємовиключні; звіт захищено успішно, із зауваженнями.

«Задовільно» (67–74, 60–66 балів): наявні всі необхідні документи з практики, проте деякі реквізити відсутні чи зазначені недостовірні дані; звіт частково засновано на плагіаті без використання посилань та/або деякі формальні вимоги порушені чи недотримані взагалі; завдання практики виконані і висвітлені не в повному обсязі; студент продемонстрував схильність до механічної копіювання чужих ідей, висновків, вони суперечливі чи взаємовиключні; звіт ледве захищено через малоадекватні відповіді на запитання для захисту.

«Незадовільно» (35–59, 1–34 балів): відсутні один чи більше документів з практики, деякі реквізити відсутні чи зазначені недостовірні дані; звіт повністю засновано на плагіаті без використання посилань та/або багато формальних вимог порушено чи недотримано взагалі; завдання практики пророблені і висвітлені не належним чином; студент продемонстрував схильність до механічної копіювання чужих ідей, висновків, вони суперечливі, взаємовиключні і можуть бути майже не пов'язаними з матеріалами практики; звіт не захищено через неадекватні відповіді на запитання для захисту і слабку орієнтацію в матеріалах звіту.

Шкала рейтингової оцінки знань

Семестр / триместр	Вид роботи	Бали
11 / 16	<u>Проходження практики:</u>	
	- підготовка розгорнутого конспекту і проведення лекційного або семінарського заняття № 1;	10
	- підготовка розгорнутого конспекту і проведення лекційного або семінарського заняття № 2;	10
	- підготовка розгорнутого конспекту і проведення лекційного або семінарського заняття № 3;	10
	- підготовка презентації і проведення виховного заходу у закріпленій групі.	20
	Разом:	50
	<u>Матеріали практики:</u>	
	- аналіз першого відвіданого заняття в іншого студента-практиканта;	5
	- аналіз другого відвіданого заняття в іншого студента-практиканта;	5
	- психолого-педагогічна характеристика на одного студента з призначеної групи;	5
	- психолого-педагогічна характеристика студентської групи.	5
	Разом:	20
	<u>Документація і захист результатів практики:</u>	
	- підготовка документації і звіту про проходження практики згідно з індивідуальним завданням; - звіт студента-практиканта про проходження практики перед комісією, призначеною завідувачем кафедри історії.	30
	Всього	100

Рекомендована тематика проведення виховних заходів:

1. 10 вересня – Круглий стіл «День пам'яті жертв фашизму».
2. 15 вересня – Тренінг «Міжнародний день демократії».
3. 21 вересня – Фоторепортаж «Міжнародний день миру».

4. 25 вересня – Захід запитань і відповідей «Міжнародний день за повну ліквідацію ядерної зброї».
5. 28 вересня – Тематичний діалог «Пам’ятай мене».
6. 29 вересня – Що? Де? Коли? – «День пам’яті трагедії Бабиного Яру».
7. 01 жовтня – Відкритий мікрофон «День територіальної оборони України».
8. 14 жовтня – Круглий стіл «День захисників і захисниць України. День українського козацтва».
9. 24 жовтня – Відкрита кафедра «День ООН».
10. 25 жовтня – Творчий портрет «День військового капелана».
11. 150 років із часу утворення Історичного товариства Нестора літописця (1873).
12. 150 років із часу заснування у Львові Наукового товариства імені Шевченка (початкова назва – Літературне товариство імені Шевченка) (1873).
13. 100 років із часу початку політики «українізації» – заходів на підтримку розвитку української мови (1923).
14. 175 років із часу заснування у Львові Головної Руської Ради (1848).
15. 175 років із часу скасування кріпосного права у Галичині та Закарпатті (1848).
16. 350 років із часу походів Івана Сірка на Очаків та Ізмаїл (1673).
17. 360 років тому відбулася Чорна рада – загальна козацька рада для обрання гетьмана Лівобережної України (1663).
18. 375 років із початку повстання козаків на Запорозжі, початку визвольної війни, обрання гетьманом Богдана Хмельницького (січень 1648).
19. 1160 років із часу утворення Кирилом і Мефодієм слов’янської азбуки (863).
20. 400 років із часу обрання Михайла Дорошенка гетьманом Запорозького козацтва (1623).
21. Власна тема.

Онлайн курс:

За проходження рекомендованого онлайн курсу із отриманням сертифікату в результаті, викладач може додати здобувачу вищої освіти 5 б. за 1 курс (загалом не більше, ніж 10 б.).

1. Академічна доброчесність – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2
2. «Україна на шляху до ЄС» – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+UAEU101+2023_T2
3. «Жінки та чоловіки – гендер для всіх» – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+101+2015_T2
4. «Дезінформація: види, інструменти та способи захисту» – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+DISINFO101+2021_T2
5. «Європейська зовнішня політика: просто про складне» – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+EUF101+2019_T3
6. «Вибрані питання європейської історії» – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:UCU+History001+2016_T1
7. «Новітня історія України: від початку Другої світової війни до сучасності» https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KNU+101+2014_T2
8. Цифрова безпека на персональному рівні – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+DSPL101+2023_T1
9. Цивільна оборона та захист у надзвичайних ситуаціях – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CIVIL101+2022_T3
10. Перша домедична допомога в умовах війни – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+FAW+2022_T2
11. Філософія – https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KPI+PHIL101+2016_T2

Зразок титульної сторінки звіту

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук
Кафедра історії

ЗВІТ
З «АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ»

Студент _____ групи

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Час проходження практики –
з _____ до _____ 20__ року

Місце проходження практики –
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Керівник від Чорноморського
національного університету
імені Петра Могили
д. і. н., проф.
Міронова Ірина Сергіївна

Миколаїв – 2023

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Індивідуальне завдання на практику

студента _____ (вид і назва практики)
Інститут, факультет, відділення _____ (прізвище, ім'я, по батькові)
Кафедра _____
Рівень вищої освіти _____
Спеціальність (напрямок підготовки) _____ (назва)
_____ курс, група _____

Календарний план проходження практики

№ з/п	Завдання	Строк виконання завдання	Примітка
1	2	3	4

Керівники практики:

від ЧНУ ім. Петра Могили _____
(підпис) (прізвище та ініціали)від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „___” _____ 20__ року

_____
(підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи “___” _____ 20__ року

_____
(підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

_____
(назва підприємства, організації, установи)
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Керівник практики від підприємства,
організації, установи _____
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Печатка
«___» _____ 20__ року

Висновок керівника практики від ЧНУ імені Петра Могили про проходження практики

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Дата складання заліку „___” _____ 20__ року

Оцінка:
за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрама і словама)

за шкалою ECTS _____
Керівник практики від ЧНУ ім. Петра Могили

_____
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Примітка: Індивідуальне завдання – перший аркуш у звіті студента (двосторонній при роздрукуванні)

Місце кутового штампа
ЧНУ ім. Петра Могили

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з угодою від „___” _____ 20__ року № ____, яку укладено з

(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику студентів ____ курсу, які навчаються за напрямом підготовки (спеціальністю)

Назва практики _____

Строки практики з „___” _____ 20__ року

по „___” _____ 20__ року

Керівник практики від кафедри, циклової комісії _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТІВ

М.П. Керівник практики ЧНУ ім. Петра Могили

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Звіт керівника практики

ЗВІТ

щодо керівництва асистентською практикою студентів VI курсу кафедри
факультету

Відповідно до наказу ректора ЧНУ мною з _____ до _____ 20__ року
здійснювалося керівництво асистентською практикою студентів у таких закладах
(установах)

Всього під моїм керівництвом практику проходило _____ студентів.

Мною проведено _____ індивідуальних та _____ групових консультацій.

Загальна характеристика та оцінка роботи студентів

Підсумкова оцінка студентів за асистентську практику:

Практика засвідчила, що під час підготовки студентів необхідно звернути
увагу на

Загальні зауваження та пропозиції щодо організації та проведення
асистентської практики

Підпис _____

Дата _____

Схема вивчення студента і складання психолого-педагогічної характеристики на нього

1. Загальні відомості про студента.

Прізвище, ім'я, по батькові, навчальний заклад, група, вік, національність.

Відомості про стан здоров'я студента та умови його життя і праці в сім'ї, батьки студента (ким працюють, освіта).

Режим його дня, участь студента у домашній праці, його дозвілля. Які з родинних умов сприяють або заважають студенту успішно навчатися в університеті.

2. Успішність студента.

Показники успішності студента з окремих предметів. Якісна характеристика його досягнень і конкретних труднощів (якщо такі мають місце) у засвоєнні навчального матеріалу з окремих дисциплін. Як навчався студент у школі. Заходи, що вживалися для поліпшення його успішності, їх результати.

3. Ставлення студента до навчання.

Усвідомлення студентом своїх обов'язків, почуття відповідальності за їх виконання. Ставлення до своєї групи і закладу. Відвідування занять, випадки невідвідування, запізнення та їх причини. Особливості навчальних інтересів студентів. Якими предметами або видами навчальної роботи студент більш за все цікавиться. Його інтереси. Уважність студента на заняттях з різних предметів. Систематичність виконання домашніх завдань, випадки невиконання, їх причини. Ставлення студента до оцінки його роботи викладачем, до своїх успіхів і невдач у навчанні. Заходи, що їх було вжито у справі виховання у студента свідомого ставлення до навчання, результати цих заходів.

4. Загальний розвиток студента.

Рівень загального розвитку студента порівняно з іншими студентами його групи. Начитаність студента, його обізнаність з явищами навколишньої природи і суспільного життя. Особливості сприймання, розуміння і запам'ятовування студентом навчального матеріалу (основні способи, швидкість, точність, міцність). Особливості уяви студента, спосіб його мислення (критичність, самостійність, швидкість). Вміння аналізувати факти, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати. Культура й багатство його мови (словникове багатство, уміння володіти ним, граматична правильність, логічність та інші якості мовного процесу). Загальні та спеціальні здібності студента, його схильності, пізнавальні, технічні, художні інтереси. Інтерес до техніки, мистецтва, спорту. Читацькі інтереси. Професійна орієнтація.

5. Громадсько-політична спрямованість студента та риси його характеру.

Інтерес до громадсько-політичного життя нашої країни. Ставлення студента до викладачів, однокурсників, батьків. Виконання ним громадських доручень. Чи є у студента друзі, зміст товаришування з ними. Участь у роботі гуртків, у громадському житті університету. Суспільно корисна праця поза університетом. Дисциплінованість студента. Дотримання ним правил поведінки в університеті, випадки й обставини порушення їх, ініціатива в підтримуванні порядку і в боротьбі з його порушниками в групі й університеті. Ставлення студента до суспільної та державної власності.

Його емоційна вразливість, збудливість, урівноваженість, швидкість і характер перебігу психічних процесів (темперамент, тип нервової системи). Самостійність студента в роботі, його вміння працювати над самостійними завданнями, охайність, акуратність, сумлінність, ініціативність і наполегливість у виконанні доручень. Почуття впевненості у власних силах, власної гідності, скромність, самокритичність, правдивість, сміливість, рішучість, вміння володіти собою, самоконтроль та інші якості характеру студента, рівні розвитку самосвідомості.

6. Висновки щодо роботи зі студентом.

Позитивні і негативні моменти в навчанні і поведінці студента. Причини його неуспішності (якщо він не встигає). Індивідуальні особливості студента, на які слід зважати в подальшій виховній роботі з ним. Конкретні заходи, що їх слід здійснювати для подальшого поліпшення навчання і виховання студента. Спроби студента-практиканта реалізувати ці заходи, результати цих спроб.

ДОДАТОК 6

Орієнтовна схема конспекту заняття

Спочатку практикант пише, з якого навчального предмету та в якій групі буде проводитися заняття, зазначає дату його проведення. Повністю вказує своє прізвище, ім'я, по батькові.

Далі зазначається:

1. Тема заняття.
2. Його мета: освітня, виховна, розвиваюча, методична.
3. Тип заняття (лекція або семінарське заняття).
4. План заняття.
5. Література.
6. Конспект з виділенням структурних частин.

Студент пише чорновий варіант заняття і зустрічається з викладачем для його затвердження. Конспект у заключному вигляді має бути підготовлений за 2-3 дні до проведення заняття. Враховується не тільки зміст і якість конспекту, а й оформлення.

ДОДАТОК 7

Орієнтовна схема аналізу заняття

1. Загальні відомості про заняття. Дата, група, предмет, обладнання, ТЗН.
2. Організація заняття. Початок заняття. Підготовленість групи до заняття. Уміння викладачем мобілізувати увагу студентів на навчальну роботу, створення робочої обстановки у групі.
3. Тема і мета заняття.
4. Організаційна сторона заняття. Структура заняття. Відповідність структури заняття до його змісту і мети. Взаємозв'язок етапів заняття, види навчальної діяльності. Доцільність розподілу часу на лекції або на семінарському занятті. Зайнятість студентів роботою. Сполучення групових та індивідуальних форм роботи.
5. Зміст діяльності викладача і студентів на занятті:
  - а) ефективність використання здобутих знань, умінь та навичок;
  - б) виховання в процесі навчання.
6. Роль і місце самостійної роботи на занятті.
7. Індивідуальний підхід у процесі виховання:
  - стиль роботи викладача, педагогічний такт, мовлення, кругозір, вміння тримати себе і керувати групою;
  - оцінка знань і діяльності студентів на занятті.
8. Висновки та пропозиції:
  - а) структура заняття, її цілісність, ефективність використання різних видів діяльності;
  - б) методи і засоби навчання, що використовувалися на занятті, їх ефективність;

- в) реалізація основних дидактичних принципів на занятті;
- г) досягнення навчально-виховної мети заняття;
- д) опитування і педагогічна оцінка на занятті;
- е) зауваження, пропозиції.

ДОДАТОК 8

Складання психолого-педагогічної характеристики студентської групи

- За кожним практикантом закріплюють одну студентську групу.
- Вивчення студентського колективу починається від першого дня перебування студента на практиці в університеті і закінчується у передостанній день практики.
- Вивчення групи здійснюється за допомогою таких методів:
  - використання кафедральної документації, групового та кураторського журналів;
  - об'єктивне спостереження;
  - бесіда.
- Вивчати групу треба тактовно, щоб студенти не здогадувалися, що за ними спостерігають.
- Спостерігати групу потрібно з першого дня. Для цілеспрямованого спостереження треба знати структуру студентського колективу, принципи, на яких він будується.
- Результати вивчення студентського колективу записуються окремо. Записи необхідно робити систематично, щодня упродовж усієї практики. Записувати слід окремо матеріали, зібрані методами об'єктивного спостереження, бесіди та аналізу діяльності студентів. Таке розмежування записів полегшить роботу над загальним аналізом.
- Зібраний матеріал потрібно проаналізувати вже наприкінці першого тижня практики і на підставі цього аналізу виробити в собі певні уявлення про групу, що стане для студента робочою гіпотезою у подальшому її вивченні. Факти, зібрані пізніше, доповнюватимуть та уточнюватимуть думку студента про групу, інколи можуть докорінно змінити перші враження.
- Матеріали вивчення студентського колективу треба систематично аналізувати, результати аналізу порівнювати з наступними спостереженнями, шукати типові характерні особливості студентського колективу.
- Під час асистентської практики студент не пасивний спостерігач, він безпосередньо впливає на формування студентського колективу, виконуючи усі види роботи куратора групи. У характеристиці треба відобразити всі заходи, спрямовані на подолання негативних явищ у групі, на формування згуртованого, працездатного колективу.
- Характеристику групи слід писати грамотно і бездоганно у стилістичному відношенні.